

Utbildningsdepartementet

Nyheter för fler lärare:

Fler vägar till och tillbaka till läraryrket

Nyckeln till att förbättra kunskapsresultaten i den svenska skolan är skickliga och engagerade lärare och förskollärare. Därför är en av regeringens viktigaste prioriteringar att utveckla läraryrket så att fler lärare vill bli lärare och ges möjlighet att stanna och utvecklas i läraryrket. Regeringen genomför en rad insatser på både kort och lång sikt för att öka lärar- och förskolläraryrkenas status och attraktionskraft och för att vända skolans fallande kunskapsresultat så att alla elever får med sig de kunskaper de behöver för livet. Insatserna innefattar bl.a. höjda lärarlöner, förbättrade arbetsvillkor i skolan genom minskad administration och mer personal som avlastar lärare och ett gemensamt ansvarstagande för att vända utvecklingen genom Nationell samling för läraryrket.

De närmaste åren behöver Sverige rekrytera många nya lärare och förskollärare. Det kan behövas upp till 60 000 fler lärare till 2019 än vad som beräknas examineras (lärare inklusive fritidspedagoger och förskollärare, rekryteringsbehov jämfört med antal som beräknas examineras). Det finns flera förklaringar till att det behövs så många nya lärare och förskollärare. De två huvudsakliga orsakerna är ett väntat ökat elevunderlag och pensionsavgångar.

Att alla barn och elever får möta behöriga och kompetenta lärare är ett prioriterat område för regeringen. Sedan regeringen tillträdde har investeringar i sådant som utvecklar och stärker läraryrket och som lockar fler att bli lärare ersatt nedskärningar och skattesänkningar. Varje lärare ska känna att de vill stanna i läraryrket och har stora möjligheter till utveckling. I somras trädde regeringens satsning Lärarlönelyftet i kraft, en extraordinär satsning på höjda lärarlöner som kommer ge höjd lön för upp till 60 000 lärare med ett genomsnitt på 3 000 kronor mer i månaden.

Regeringen har även byggt ut lärar- och förskolläraryrket under

2015 och 2016 så att 2 300 fler studenter kan antas varje år. Utbildningarna förstärks också under mandatperioden med riktade kvalitetsmedel samtidigt som förslag på en ny mer attraktiv ämneslärarutbildning förbereds. Exempel på fler insatser som genomförs för att fler ska kunna bli lärare är kompletterande utbildningar och snabbspår för lärare.

I budgetpropositionen för 2017 gör regeringen ett flertal ytterligare investeringar för att möta lärarbristen. Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet.

1. Investering för att få lärare att återvända till yrket

År 2013 fanns det 256 000 personer i åldern 25–64 år med en lärarutbildning. Av dessa var det nära 40 000 som varken arbetade som lärare eller med andra uppgifter inom skolväsendet utan i andra yrken utanför skolväsendet. Det finns också 13 400 personer, eller närmare 6 procent av de med lärarutbildning, som är verksamma i skolan, men inte verksamma som lärare.

Att uppmuntra utbildade lärare och förskollärare som lämnat yrket att söka sig tillbaka till skolväsendet är ett sätt att bidra till att möta lärarbristen. Regeringen har därför under våren gett Skolverket i uppdrag att genomföra en informationskampanj vars syfte bl.a. är att locka tillbaka lärare som lämnat yrket.

Att skolväsendet de senaste åren har genomgått omfattande reformer är en anledning till att utbildade lärare eller förskollärare anser det vara svårt att återvända. Det är också viktigt ur ett kvalitetsperspektiv att de som återvänder till yrket får möjlighet att uppdatera sina kunskaper t.ex. om de styrdokument som i dag gäller i svensk skola och förskola.

Regeringen stärker nu satsningarna på att få fler lärare att återvända till yrket med en helt ny webbutbildning för lärare och förskollärare som återvänder till yrket. Regeringen avsätter 10 miljoner för ändamålet år 2017, därefter 2 miljoner årligen till år 2020.

2. Investeringar i utbyggd lärar- och förskolläraryt utbildning

Regeringen föreslår, som tidigare aviserat, i budgetpropositionen en ytterligare utbyggnad på 970 nybörjarplatser med start 2017. Fullt utbyggd beräknas satsningen omfatta 270 miljoner kronor från 2021, exklusive studiemedel, vilket motsvarar 3 600 helårsstudenter. En utbyggnad är möjlig då intresset för att läsa till lärare och förskollärare har ökat kraftigt och majoriteten av Sveriges universitet och högskolor bedömer att de kan bygga ut utbildningarna med bibehållen kvalitet. I förslaget till utbyggnad har hänsyn främst tagits till skolväsendets behov, söktryck till utbildningarna och till den redan pågående utbyggnaden av lärar- och förskolläraryt utbildningar som regeringen redan beslutat om (via Vårändringsbudgeten för 2015).

Idag presenteras fördelningen av utbyggnaden mellan olika utbildningar. Den kommer omfatta förskolläraryt utbildning, ämnesläraryt utbildning, grundläraryt utbildning samt kompletterande pedagogisk utbildning med följande fördelning:

Föreslagen utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildningarna

Prognos över antalet nybörjarplatser per utbildningsinriktning	Nybörjarplatser
Antalet nybörjarplatser ger cirka 3 600 helårsstudenter vid full utbyggnad 2021.	
Förskolläraryt utbildning	200
KPU	160
Grundläraryt utbildning	400
Ämnesläraryt utbildning	210
Totalt	970

KPU i utbyggnaden innefattar ej Tfs och annan s.k. särskild KPU.

Av de 3 600 utbildningsplatserna 2021 presenteras idag följande fördelning mellan lärosätena i Stockholmsregionen:

Lärosäten	Utbildningsplatser
Stockholms universitet	415
GiH	75
Konstfack	50
KMH	50
Södertörns högskola	160
Totalt	750

Behovet av lärare i svenska som andraspråk har ökat kraftigt med anledning av det stora antalet nyanlända. I utbyggnaden som ska ske av utbildningarna ska därför lärosätena särskilt prioritera att bygga ut utbildningar med denna inriktning.

Total investering nya platser på lärar- och förskolläraryt utbildningen:

Utbyggd läraryt utbildning (mnkr)	2017	2018	2019	2020	2021*
Utbildningskostnad	54	108	162	216	270
Studiemedelskostnad	29	59	91	126	157

* Permanent effekt

3. Investering för fler lärare i svenska som andraspråk

Regeringen har initierat en rad reformer och utredningar mot bakgrund av det ökade antalet nyanlända, t.ex. inom den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildningarna som beskrivs ovan. Ytterligare insatser behöver dock genomföras för att öka antalet lärare i svenska som andraspråk. Den aktuella flyktingsituationen har inneburit att Sverige under 2015 har tagit emot drygt 71 000 barn under 18 år. Det stora antalet barn och elever är i behov av utbildning inom förskola, skola och vuxenutbildning samt övriga skolformer, och de närmaste åren kommer att präglas av att nyanlända ska etablera sig i Sverige. Att få tillgång till det svenska språket är en viktig förutsättning för det. Detta har bl.a. bidragit till att behovet av fler behöriga lärare i svenska som andraspråk har ökat kraftigt såväl i grundskola och gymnasieskola som i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi).

Regeringen har initierat en rad reformer och utredningar mot bakgrunden av det ökade antalet nyanlända. När det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) trädde en ny statsbidragsförordning i kraft den 15 juli 2016. Den ska ge lärare minst 80 procent av lönen vid fortbildning som ger kunskaper inom svenska som andraspråk eller behörighet att undervisa i ämnet eller i svenska för invandrare (sfi). De medel som i första hand ska gå till fortbildning i svenska som andra språk i framförallt grundskola och gymnasiet riskerar dock att inte vara tillräckliga för att möta behovet.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att ytterligare 35 miljoner avsätts under 2017 utöver det som tidigare aviserats för att möta det fortsatt stora behovet av lärare i svenska som andraspråk. Totalt omfattar därmed satsningen 125 mnkr under 2017.

4. Investeringar i fler vägar till läraryrket

Två viktiga verksamheter för att skapa fler vägar in i läraryrket är Teach for Sweden och VAL.

Teach for Sweden och särskild kompletterande ped. utbildning

För att skapa fler vägar in i läraryrket och öka rekryteringen av lärare i vissa ämnen pågår olika försöksverksamheter med kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) vid ett antal lärosäten. En av dessa försöksverksamheter bedrivs i samarbete med organisationen Teach for Sweden. I projektet ges studenter med en tidigare examen och goda studieresultat möjlighet att läsa en KPU samtidigt som de arbetar i en skola med låg måluppfyllelse, och de ges även möjligheter till ledarskapsutbildning. Intresset för utbildningsvägen är mycket stort och söktrycket är högt, även i ämnen som i övrigt har ganska få sökande t.ex. fysik och teknik.

Regeringen sköt till ytterligare medel till Teach for Sweden för verksamheten under 2016 i Vårändringsbudgeten. Nu kan vi meddela att regeringen avser att fortsätta satsningen på samma höga nivå. Regeringen avser därför att använda ytterligare medel för att säkra verksamheten kommande år, totalt 24 mnkr från och med 2017. Det är 6 miljoner mer än vad som aviserades i BP 2016.

Regeringen har även gett Universitetskanslersämbetet i uppdrag att utvärdera försöksverksamheterna

VAL

Många yrkesverksamma lärare i skolväsendet saknar en behörighetsgivande examen och kan därmed inte få legitimation och behörighet. I genomsnitt hade t.ex. knappt 75 procent av lärarna i grundskolan legitimation och behörighet i minst ett undervisningsämne läsåret 2015/16. Detta påverkar t.ex. möjligheterna för att kunna anställas tills vidare.

Sedan 2007 har sju universitet och högskolor i uppdrag att bedriva vidareutbildning av lärare och förskollärare som saknar lärar- eller förskollärarexamen (VAL). Söktrycket till utbildningen är mycket högt. Det är viktigt att det finns goda möjligheter för de som vill fortsätta att arbeta som lärare att läsa en utbildning för att kunna bli legitimerade. Att elever får möta behöriga lärare är högt prioriterat för regeringen.

VAL tillfördes ytterligare medel i Vårändringsbudgeten 2016 för att kunna svara mot det höga söktrycket. Regeringen avser därför att använda ytterligare medel för att säkra verksamheten kommande år genom att medel avsätts för verksamheten kommande år, totalt 90 mnkr från och med 2017. Det är 14 miljoner mer än tidigare aviserat i BP 2016.